

KECSKEMÉTI LAPOK

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 5 frt — kr. Negyedévre 1 frt 50 kr.
Félévre 2 „ 50 „ Egy szám ára 12 kr.

Előfizetni az év folytatán minden hónap elején lehet.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

SZERKESZTŐ LAKIK: KÖRÖSI-NAGY-ÜTCZA, 7. SZ.

KIADÓ-HIVATAL: BUDAI-ÜTCZA, 184. SZ.

HIRDETÉSI DIJ:

4 hasábos petit sor 6 kr., többszöri vagy terjedelmes hirdetésekül árléonodás adatik.

Bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr.

A féktelen sajtó megrendszá-lyozása.

Nem nagyon régen, a közelebb lefolyt választások után, adunk kifejezést abbéli meggyőződésünknek, hogy a sajtó útján elkövetett visszaélések orvoslása tekintetéből, tenni kell valamit, hacsak a sajtót állandó visszaélések tanyájává állandósítani, s az állami tekintélyt, magánbecsületet a féktelenkedő szenvedélyeknek feltétlenül kiszolgáltatni nem akarjuk.

E felszólalásunk indoka közel fektűt, hiszen tudja mindenki, hogy egy mindenfelől veszélyes irányzatának felismert, s épen e miatt elítélt áramlat — az antisemitizmus — itteni közlőnye, mit vitt véghez, hogy megbontsa a felekezeti, társadalmi jó egyetértést, s a magánbecsületet, mely nap nap után a leghevesebb és indokolatlanabb támadásokat volt kénytelen tűrni, s szenvedte meg a korlátok nélküli vett sértegetések fájdalmait a félrevezetett tömeg újongása közben.

Azt is tudja mindenki, hogy sem mi, sem pártunk nem maradt pizkolatlanul, s mégis nem kívántuk szabadsajtónknak olynemű korlátozását, mely a sajtószabadság előlészével, a cenzura és más reakciónárius intézkedések behozatalával lett volna egyértelmű.

Reformokat ohajtottunk, melyek hivatta lettek volna a sajtótörvény hiányait pótolni, reformokat, melyeket a nemzet józan közvéleménye 1869 óta folytonosan hangoztat.

Be kell azonban ismerünk, hogy e téren tovább mentünk, sem mint azt a „salus reipublicae“ vel összeegyeztetni lehetséges volna.

A féktelenkedő sajtó viselkedése égető szükség teszi, hogy reformok helyett rögtön segítségünk az elviselhetlen helyzetben, — kivételes rendszabályokkal.

A Tisza-kormányt senki türelmetlenséggel nem vádolhatja. Hiszen az a támadás, az a gyalázkodás, a melyet tíz éven át türt és szenvedett, megvédelmezi e vád súlyától, s ha most, midőn negyedikben fejezte ki a nemzet többsége iránta való bizodalmit, nem akar tovább czéltáblája maradni a féktelenség ádáz támadásainak, ki érezheti magát jogosítva, hogy szándékában, ha a sajtó visszaéléseit elfojtani szándékozik, reakcióit keresen?

Az ellenzék bizonyára nem, mert az ő határt nem ismerő, s minden eszközzel fegyverkezett támadásai épen arra valók voltak, hogy a szabadelvű pártot és kormányát végre, a védekezés azon neméhez szorítsák, melyet a szükségben legalkalmasabbnak tart, hogy alkotásait, az államot, a társadalmi békét, a köznyugalmit azzal megvédelmezze.

Avagy azt akarják elhitetni, hogy Tisza és pártja nem birja az önérdelmi jogot legalább is oly mértékben, mint ez az ellenzék megilleti? Vagy azt kívánják egy nagy párttól és annak lángeszű vezetőjétől, hogy mikor a nemzet többsége, a tizenkettedik évre is megajándékozta nagymérvű bizodalmit, arra kárhóztassa magát, hogy védtelenül, fegyvertelen kézzel álljon ellenfelei támadásának zápora alá?

Ezt józan észszel senki Tiszától és pártjától nem kívánhatja, abban pedig, hogy minő fegyvert választ, korlátolni akar, legalább is — naivság.

Azt lehet kérdeznie az ellenzéknek, hogy igaz-e, mikép az államhatalom rendes eszközei nem elégségesek a féktelenség leküzdésére? De ha erre feleletül veszi, hogy igaz, nincs joga a fegyverre is rámutatni, a melylyel ezt a kormány leküzdni köteles.

Mi, kik a szabadelvű pártunk tagjai vagyunk, nem egy esetben tapasztaltuk, hogy a féktelenkedő sajtóval szem-

ben fegyvertelen az államhatalom. Látuk a különféle esküdtszéki felmentő ítéleteket, melyek az államhatalom sérelmeit, a felizgatott, félrevezetett, és a féktelenségben gyönyörködő tömeg újongásának szegyenével tetézte; láttuk midőn a felekezeti izgatás miatt esküdtszék elé állított vádlottakat az antisemitikus áramlattól elragadt esküdttörök felmentették, s ez a látvány meggyőzőtt arról minket is, hogy a kivételes rendszabályok behozatala, talán még sem egyenlő a reakcióval, s hogy ha ezt Tisza Kálmán és szabadelvű pártja megseleksi, nem jó magával ellenkezésbe, mint a hogy az ellenzék sajtó ezt hangosan állítja.

A kérdés ugyanis a körül forog: van-e az országban olyan fenyegető veszedelem, mely nemzetiségi, faj- és osztálygyűlöletre vezet, s ha van, elegendő-e arra az államhatalom rendes eszközei, hogy ezekkel küzdje le azokat?

E kérdésre a felelet az, hogy igenis van ilyen veszedelem, s hogy a rendes eszközökkel ezt elhárítani nem lehet.

A ki kételkedik ezen, olvassa a románok lapjait, kik nyíltan hirdetik, hogy provokálni fognak a 100 év előtti időkre, mert nem akarunk válogatni az eszközökben. Vagy olvassa, hogy nem kelljen megszire mennie, a városunkban megjelenő „T—g“-et, a melynek szerkesztője „személyes szabadságának árán“ is hirdert oly tanokat, miket semmiféle rendezett államban büntetlenül hirdetni nem szabad. S ha a nyilvánvaló tények kétkedését eloszlatják, vegye kezébe az ellenzék egyik nagykentélyi vezérének Jászberényben elmondott beszédjét, s olvassa: hogy a szellemi áramlatokkal, s azok veszélyei ellen csak szellemi fegyverekkel kell küzdeni.

Bizonyára el fog mosolyodni, vagy mit mondunk? el fog szomorodni e

tétel felett, mert az nem jelent mást, minthogy az írott szó nem alkot, hogy az állam által megtorolható vétséget; tehát rajta, a sajtó féktelenkedjé tovább is!

Apponyi Albert először akar kísérletet tenni a világtörténelemben: hogy a büntető igazságszolgáltatást lefegyverezze a sajtó ellenében, mert hiszen a legszabadabb köztársaságok is büntetik a sajtóvétségeket, egyedül a mi ellenzékünk nagyhirű vezére kíván a „szellemi áramlatok ellen, szellemi fegyvereket“ alkalmazni.

Aztán mit is akar tulajdonképen a szabadelvű kormányzat, a mi annyira megzavarta ellenzékünket?

Akar kivételes rendszabályt a lázító sajtó ellen, a politikai és személyes jogokat azonban legkevésbé sem kívánja érinteni. Megmaradnak a személyes és politikai szabadság minden garanciái épségben, a sajtó szabadságát sem alterálja, csak bizonyos vétségek megtorolhatóságát veszi ki az esküdtszék kezéből.

Ezeket akarja, és bizony nagyon helyes, hogy akarja.

Az ellenzék sajtó azt vitatja, hogy a kormány mindezeket elérheti rendes eszközökkel, a kormány ellenben, mely a rendes eszközök eredmény nélkül alkalmazta, ellenfeleivel szemben a rendes eszközökkel kezében fegyvertelennek éri magát.

Ez az a különbség, mely az ellenzék és a mi felfogásunk között van.

Mi határozottan a kormányunk adunk igazat, s nem keveredünk ellenmondásba magunkkal, mert el kell ismerni, hogy igaz van Tisza Kálmánnak, mikor azon kijelentésére hivatkozik, melyet a múlt évben tett: hogy ha a destruktív sajtó tovább is folytatja működését, nem fog vissza-

TÁRCZA

A drágakövekhez fűződő mythosz és babona.

A gyémánt szemképrázatos ragyogása, a smaragd üdítő zöldje, a rubin égő fénye, az amethyst bánatos színe, a topáz eleven csillogása s az opál szende szinjátéka, már a legrégibb időben nem mindennapi hatást gyakorolt a szemre, lélekre és szívre egyaránt. Hiszen a fénylő tárgyakat még egyes állatok is szeretik. Ismerjük a szarka és holló tolvaj természetét. Hát még a majmok, ezek valódi műértelemmel viselkednek a drágakövek iránt. S midőn még ma is arról győződünk meg, miszerint a műveltség legalis fokán levő vadnépek is előszeretettel vonzódnak az ő fogalmiakkal megfelelő széphez, tollakkal, festékkel s klárisokkal ékesítvén föl testöket: bizvást elmondhatjuk, hogy az embernek a szép kövek iránt való vonzalma már a legkedvetlenebb korba is visszavihető, mert annyit határozottan állithatunk, hogy a drágakövek figyelemre méltóságának kezdete már az ókor népeinél is megvolt. S ha azt vizsgáljuk, micsoda tulajdonságokkal kell az egyes tárgyaknak bírniuk, hogy azok az emberek kitüntetésre érdemesték, mint ilyen szép kúszék, szinük s fényük jelentkeznek. Mert hát a szemek azon hű érkezi szervek, melyek csillogást és fényt keresnek; ezek gyönyörködnek a kinyitott virág pompájában s még inkább a ragyogó gyémántban, a pompás szinű rubin és smaragdban, vagyis általában az ésványok „szépeiben“ a drágakövekben.

II. Frigyes porosz királyról mondják, hogy élete utolsó napjaiban a maga földvidé- tása végett gyakran előhozatta drágaköveit s óráhosszant is elmerengett azok szemlélésében.

A drágakövekhez, minden ridem merevségük daczára, a természet bizonyos szellem, költészetet esatolt. Ezek a szervetlen ország virágai, mint a hírnevű ásványbóvár Hany magát kifejezi. Ugyanily értelmet jelez latin elnevezésük is: „gemma“, mi rigyet, bimbót jelent. Innen magyarázható, hogy alig van mythosz, mese vagy költészet, melyben drágakövek ne szerepelnének; mert ha az ember valami magaszatot, tündöklőt akart jelölni a szellemélet terén, a legörömestebb e vagy ama drágakövel hasonlítá össze. Így az indusok kilenez legkitünőbb költőiket kilenez drágakövel hasonlítják össze s legnagyobb költőjüket Kalidasát, elnevezték a költészet gyémántjának. A szerelmes lélek nyelvének tárgyában fölálhatók: aranyom, gyöngyöm, gyémántom, rubintom s a titkosan ejtett könyvek jelzésére a drága gyémántcsépek.

Az idők legregibb történetirója Mózes, 12 drágakőről tesz említést a főpap ruhájának előrészen, melyek az izraeliták 12 törzseit képezték, s azok nevei az egyes kövekbe kor és rang szerint a következő sorrendben valának bevéve: Karneol = Ruben, topáz = Simeon, smaragd = Levi, rubin = Juda, zafir = Issachár, chalcedon = Zebulon, jázint = Naphtali, achát = Dán, amethyst = Gád, chrisolith = Asser, onix = József, jáspis = Benjamin. Egy másik Krisztus előtt öt századdal írott tankötemény elősorolja a drágaköveknek tulajdonított misztikus bűverőket, melyekért azokat mint a rosszat eltávolító és a jót vonzó, rokonszenvet gerjesztő talizmá-

nokat viselték. Itt a többek között a kristályról az van mondva, hogy a ki ezzel kezében lép az Istenek templomába, kérsének még az Istenek sem képesek ellentállani s kívánsága minden bizonynyal teljesül.

Jámor kereszténynek a drágakövekben a tizenkét apostol képmását látták. A sziklaművész jáspis jelképezte Pétert, mint az egyház apostol képmását látta. Afrika legnagyobb gyémántját, az úgynevezett „Dél-Afrika csillag“-át néger birtokosa mindenféle betegségek gyógyítására használta. Az egyiptomiak amethystet, opált, achátot, jáspiset s karneolt hordtak talizmánképen a betegségek és bűvölések ellen. Ezt a keleti „kötődőmánt“ a középkor túlszágított képzelődésű bölcsei nyugaton is meghonosították, s a drágaköveket egészségét, szépséget, gazdagságot, tisztességet, szerencsét előmozdító tulajdonságokkal ruházták föl. Mindenki viselt valami „talizmán-övecs“-két s ezeket kapcsolatba hozták a planetákkal, évszakokkal, sőt még a hónapokkal is. Minden hónapnak megvolt a maga köve, mely ekkor különös hatályt bírt. Hogy az egyes hóapokra szóló köveket egymással föl ne cseréljék, mind a tizenkettőt egy zsinore fűzték s valamennyit mindig magukkal hordták.

Ezen gyógyhatások miatt a gyógyészeknek nemes és kevésbé nemes köveket is kellett tartani, így pl. egy 1574-diki brandenburgi gyógyszerári számla szerinti az amethystnek, topáznak, berillnek, gránátnak, rubinnak; smaragdnak, hegyi kristálynak nehezeke hat fillér s öt garas között ingadozott, de a gyémántnak nem volt árszámba. Egyes családoknál különösen kedveltettek a „vérkövek“ — vörösvaskövek — szemfájás, vérhánys és több effle ellen. Ki azonban vérhánysban szenvedett, vöröspettyes gyűrűk hordása által is segíthetett magán s azt mondják, hogy már a második században élt híres pergamuni orvos Galenus állandóan

riadni a kivételes rendszabályoktól sem.

Azt sem lehet szemérvetni, hogy eleget nem várt volna.

Várt, várakozása azonban hasztalan volt.

Ha tehát most a kormány a magyar állam tekintélyének, a társadalom, a fajok és felekezetek békéjének érdekében tenni akar, adjuk meg neki az igazat s szándékának gáncsolásával ne akarjunk az ellenzék olesó dicsőségének részeseivé lenni, kik a féktelenkedő sajtó bőségtámadásait, támadásainak bomlasztó munkáját, oly közelről szemléljük és a közérdekben fájlatjuk.

B—r S—r.

Népiskolánkról.

(Válasz a t. Virányi Ignác úrnak.)

Virányi Ignác úr főreáliskolai tanár úról egy cikk jelent meg a „Kecskeméti Lapok” legutóbbi számában „Népiskolánkról” (?) címen, melynek lényege az, hogy egy osztályban 100 gyermeket sem tanítani, sem nevelni nem lehet úgy, mint kevesebbet lehetne, hogy tehát a népiskolai osztályokat szaporítani kell.

Ez tehát azon nevezetes „vélemény”, melyet a t. tanár úr népoktatásügyünkről oly régen táplál, s melyet végre most napvilágra hoz. Történet ugyanis nem régiben, hogy egy főreáliskolai tanár úr többek jelenlétében oda nyilatkozott, miszerint Virányi Ignác úr azt írta, hogy a t. tanár úr az iskolaszéki tagok sorából, mert az egész iskolaszékben egyedül neki volt „véleménye” a népoktatásügyről. Nem tudom, az iskolaszék ilyenén kicsinylést, avagy Virányi Ignác úr ilyenén dicsőséget tartsam-e nagyobb vakmerőségnek.

No de nem ezért fogtam tollat, sem nem azért, hogy t. Virányi Ignác úr cikkének lényege ellen küzdjek, mert hogy 100 gyermek egy osztályban sok, és hogy ennyit sem tanítani, sem nevelni nem lehet úgy, mint kevesebbet, az az iskolaszék összes tagjai előtt világos, sőt világos volt már régen. Virányi úr tehát olyasmit bizonyított, a mit mindenki régen tud.

A miért tulajdonképpen tollat fogtam, az a kérdéses cikknek bevezető része, továbbá némely olyan állítások, melyek épen úgy nem felelnek meg az igazságnak, mint a bevezető rész.

T. Virányi Ignác úr mindig 100 gyermekről beszél; hát hiszen volt ilyen osztály is, de hogy ez a baj olyan nagyon általános volna, annak illusztrálására szolgáljanak a következő adatok. Az 1883-ik tanévben 19 osztályban volt a létszám 80-nál kevesebb, 12-ben érte el vagy haladta meg a 80-at, és csak 4-ben a százat. Az sem egészen úgy van, a mint Virányi úr állítja, hogy „a törvény mint maximumot 80-at említi”. Ugyanis az 1868. évi 38. törvénycik 34. §-a így szól: „Egy tanító 80 növendéknek többet rendszeresen nem taníthat. Rendkívüli esetekben az illető iskolai főnökség adhat né engedélyt”. Ime tehát a 80-nál nagyobb létszámot is meg lehet egyeztetni a törvénykezéssel.

A cikkben kifejtett azon nézetet, hogy a gyermekek az olvasásban és számolásban azért nem tehetnek nagy gyakorlatosságra azért, mert egy-egy gyermekre csak kéthetenként egyszer kerül a sor, legyen elég megjegyezni, miszerint ez igaz volna, ha nem tömegtanítás volna iskoláinkban, hanem minden gyermeket külön tanítanának s addig a többiek lármanának. Egy tanterfűtünk azonban tudnia kellene, hogy a gyermek nemcsak akkor gyakorolja magát az olvasás- és számolásban, mikor épen felszólítatik, hanem akkor is, midőn szemével kísérő mások olvasását, vagy figyeli a számolásra.

„A tanító tudja, hogy a felsőbb hatóság az ő munkásságát azon perccent szerint mérlegeli és itéli meg, melyet a felsőbb osztályra képesít”, tehát „átküldi a gyermekek zömét és így a jobbakkal áttúrta a gyöngébb, sőt teljesen gyöngé és a következő évben osztályának nyüge lesz; itt is megújul és csakhogy szabaduljon tőle, mert nem boldog vele, meg hát a perccentet is emelje, a tanító ismét tovább küldi stb. Innen van, hogy sok gyermek a 4 osztályt bevégezve nem tud olvasni”. Ezeket írja Virányi Ignác úr. E lapok hasábjain nem nagyon régen volt alkalmam és épen Virányi úrral szemben kimutatni, hogy a perccentűlés kimutatás mire való és miért kell alkalmazni; de ugyanakkor határozottan kimondtam azt is, hogy soha egy tanító munkásságát sem itéli meg a felsőbb hatóság csupán az átbocsátottak perccentjéből, s hogy soha egy tanító sem részeseül semmiféle rosszabbal csupán azért, mert aránylag keveset képesített felsőbb osztályra. Ámde ez Virányi úrnak fixaidea, melyre minduntalan visszatér, vagy ha nem az, akkor nevezze meg azon tanítókat, kik egyedül és kizárólag a csekély perccent miatt a legcsekélyebb dorgálásban is részeseültek a hatóság részéről.

Midőn pedig Virányi úr a fentebb idézett sorokban az egész tanítótestületnek azt imputálja, hogy köteleességéről megfélemlítve a gyöngébbeket, sőt teljesen gyöngéket is felsőbb osztályba küldi: ezt én mint ráfogást a tanítótestület jó hírneve érdekében határozottan visszautasítom. A felsőbb hatóság pedig ne tartsa annyira együgyűnek, hogy akármely tanítót kiütnökön tartson csupán azért, mert sok tanítványát átküldi magasabb osztályba. Tegen fel annyit arról a felsőbb hatóságról is, hogy tudja, mi mindent kell figyelembe venni egy tanító értékének megírásánál.

A mi már most Virányi úr cikkében a tanító egészségének, munkaképességének, az iskolaszék részéről való kevésbé tekintéséről, a munkában elpusztult tanítókról stb. van elmondva, arra nézve kijelentem, hogy igaz, miszerint iskolaszékünk minden tanítótól komoly és nehéz munkát követel, de az is igaz, hogy soha iskolaszék és város méltányosabb nem volt tanító iránt a miénkénél. Ennek megvilágítására álljon itt az említett két hatóságnak, iskolaszéknek és városi törvényhatóságnak, azon két határozata, mely szerint a beteg tanító egy egész évig teljes fizetésnek meghagyásával, a második évben pedig 400 ft fizetés mellett, a város terhére helyettesítették, mely szerint továbbá „Ratio educationis”-nak előnyös pontjai a nyugdíjazásnál a református vallású tanítókra is kiterjesztettek, holott az így keletkező teher alól a városi törvény szerint fölmenthető volna magát. A

ki tanügyi hatóságainkról itéli akár, köteleessége a dolog ezen oldalát is mérlegelni.

Midőn végezetül kimondja Virányi úr, hogy az osztályok számát szaporítani kell, azt is hozzá teszi, hogy ebben pénzügyi tekintetben nem gátlhatunk. Hát ugyan mi gátlhat? A sok egyéb helyett azt fejtette volna ki a t. tanár úr, hogyan lehetne az osztályok számát úgy szaporítani, hogy a deficittel küzdő városi pénztár is megbírja. Lássa t. tanár úr, ebben az ügyben is többet ér egy szemernyi bölcsesség és körültekintés, mint egy másszányi tudomány. Az iskolai hatóság azt tartja a városi pénztárt is érdeklő ilyen ügyekben: lassan járj, tovább érsz, s én azt hiszem, ezélt fog érni.

És most térjünk Virányi úr cikkének elejére. Így szól az: „A helyi népoktatás ügyéről, a múlt évben tanterfűnk körében tett kedvezőtlen nyilatkozatom reám nézve sok kellemetlenség forrása lőn. Én indította P. K. urat arra, a mit nagyon sajnáltam, hogy ellenem több ingerült cikklet írjon és nyilatkozatom lett forrása azon árnak, mely engem az iskolaszék tagjai közül kisorsolt”.
Ej! ej! t. tanár úr, az ilyesmit, még ha igaz volna is, nyilvánosan fölpanaszolni, legálább is nem „cibios”. Én nem tudom, mily okok indították az intéző férfiakat arra, hogy t. tanár úr az iskolaszéki tagok sorából kihagyják. Ha én rámlt volna bízva ez a dolog, úgy kihagytam volna t. tanár urat a következő okokból: 1) Mert az összes iskolaszéki tagok között az ülések látogatásában egyike volt a hanyagabbnak, az iskolaszék tanterfű-tagjai között pedig határozottan leghanyagabb. 2) Azon időből, midőn t. tanár úr volt az iskolaszéki jegyző, vannak az iskolaszéki iratok a legnagyobb rendtelenségben, s akkor történt, hogy nem egyszer maga az elnök volt kénytelen megírni a jegyzőkönyvi kiadványokat.

3) A főreáliskolából kaphatott és kapott is az iskolaszék oly jeles tanterfűt, ki dolgozni is akar és fog a népoktatásügy érdekében. Végezetül még egyet! T. tanár úrnak kedvence foglalkozása, hogy úgy időnkint a helybeli népoktatásügyet kisebbítse, annak állapotát lehetőleg rossz színben tüntesse fel. Hát hiszen passionek ez is passio. Minthogy azonban t. tanár úr akkor, midőn iskolaszéki tag volt, tettekel nem igen mutatta meg, hogy igaz barátja a népoktatásnak, sőt iskolaszéki tagsági kötelességét meglehetősen elhanyagolta: azon meggyőződésre kellett jutnom, hogy csak száján hordozza a népoktatás szent ügyét.

Páthy Károly.

A Tisza biztosító bank csödügye.

A Tisza biztosító társaság ellen nyitott csödbe, a követelések bejelentésére kitézített határidő folyó 1884. október 4-ik napjával jár le.

Ezen határidő kihirdetése alkalmából, a közvélemény és a sajtó ismét élénken foglalkozott e szerencsétlen ügygel, és mint ha az egész sajtó inspiráció befolyása alatt állana, mindenütt azt láttuk kijelenteni, hogy a csödügyénel csak az életbiztosító felek vannak érdekelve, mert hát ha a tűzbiztosító feleket átvette az „Oszttrák Phönix”. Pedig a tűzbiztosító felek egy jó részére az ügy épséggel uncs

még befejeze, míg az életbiztosító felek egész nyugodtak lehetnek az iránt, miszerint a tömeg, a közvélemény és a bíróság szigorú ellenőrzése mellett, szokásos módon felelősséget nem fognak és így a rájuk eső csekély quota körülbelül biztosítottak tekinthető. E tekintetben meg lehet bízni a tömeggyöngökben is, ki eddiggi eljárása által már kiérdemelte a közbizalmat.

Sokkal fontosabb arról gondoskodni, mi történnék azon szerencsétlen tűzbiztosító felekk, kik a Tisza liquidációjának hírére, vagy onnaktól nem bíva a véletlenre, más társulatnál biztosítottak. Volt e joguk a felszámolásban lévő Tiszától a további befizetéseket megtagadni? Ez kétséget nem szenved, mert fizetésképtelen biztosító társulatnak, a felek nem kötelesek a díjakat befizetni. A Tisza biztosító bank felszámoló bizottságának azonban tetszett biztosított feleiről, nélkülözök rendelkezni és díjváltóikat egy hazánkban csak rossz hírből ismert, bécsi biztosító társaságnak kifizeltetni.

Ez a társaság az „Oszttrák Phönix”, mely a Tisza biztosító bank tűzbiztosításait a svatosságát elvállalta és most mindazon feleket, kik vagy az „Oszttrák Phönix” iránt táplált bizalmatlanságból, vagy akármilyen okból, jobban szívták társulatnál kötötték biztosított, derűre-borúra perli. Már a perlés módja is inszolud eljárásra való. Többek közt pl. tudomásunkra jutott, hogy 30 hevesmegeyi földműves az „Oszttrák Phönix” a szegedi bíróságnál perelt be. — hazánkban ily eljárás csak a Szlavia hirhied biztosító intézetnél volt eddig tapasztalható.

A Tisza tűzkárbiztosítottjait tehát kifizészerítetnek, az „Oszttrák Phönix”-nél biztosítva lenni és az esedékes díjakat viselni, vagyis a díjakat keresztesen fizetni, habár kár esetében, kereskedelmi törvényünk értelmében, csak a kár egyszeri megtérítésére van igényünk. Hogy a Tiszánál biztosított felek tétlenül megtagadják az „Oszttrák Phönix” által beperesített díjváltók kifizetését, azt minden kétséget kizárólag bizonyítja a legfőbb ítélőszéknek egy majdnem azonos ügyben 1878. június 27-én 394. szám alatt hozott és a királyi tábla határozattal helybenhagyó ítéletének következő indoklása:

„A szerződési jogviszony természetéből folyólag mindegyik szerződő fél a szerződési viszonyt csak azon személylyel, vagy személyekkel tartozik folytatni, kivel vagy kikkel szerződésre lépett; a szerződő felek valamelyike tehát a szerződésen alapuló jogait és kötelezettségeit, ha csak a törvény kifejezetlen mást nem rendel, vagy a felek közös akaratára másként nem intézkedett, a másik felet kötelező hatálylyal, másra át nem ruházhatja, és valamely egyelőleg meghatározott személylyel megállapított jogviszonyok más személylyel folytatására nem kötelezhető.”

Miután pedig kétségbe nem vonható, hogy a biztosítási szerződés csak a fél és a Tisza közt jött létre; a Tisza ellen folyamatban lévő csödb által pedig kétségelenné van téve, hogy a Tisza a biztosítási üzletet többé folytatni nem fogja, sőt valamennyi biztosítási ügyletére nézve, miután a kockázatot viselni képtelen, a díjbefizetéseket el sem fogadja:

Tekintve, hogy a Tisza ezen egyoldalú ténye által maga részéről a közte és a felek közt létrejött biztosítási szerződéseket felbontotta: de a biztosítási okiratok egész tartalmából is kitűnik, hogy a szerződés czéjja: mi-

ilyent viselt újján. Szerpentin-serlegek elvették a mérgeket hatását, használtak ezen kövek a mérgező állapot harapása s különösen a kigyó-écsipés ellen is. Nálunk magyaroknál is a régi időben nagy tekintélyben kellett állania a szerpentinnek, mint azt egy a XVI. század harmadik tizedé végén készült hagyatékileltár igazolja, melyben szőlő-szára ez áll: „Vagyon egy szerpentin kő is, kit ő maga szegény uram Maghy Pál ember vallván 500 aranyra becsült, hiszem hogyha úrnál volt volna, annál többre és nagyobbra becsülték volna”. — A borostyánkő ővszerült szolgált ragályok s eszós bántalmak ellen.

Gyógyhatású kövek közt szerepel a jaspis is. E század első negyedében — 1824. — a londoni régészeti társulat egyik ülésén egy jaspiskövel ellátott gyűrűt mutattak be, melybe ő német nyelven a következő fölirat volt bevéste:

„Oh kérünk, ments meg a pusztulástól
Szabadíts meg a pestistől,
Hadd bosszankodjék a koporsó!”

A tudós Camillus Leonardus, Borgia Caesar udvari orvos a korában a nép a rubint csodálatos tulajdonságokkal ruházta föl. Hatásos clemeregének tartották; ki újján hordozta, a közellevő szerencsétlenségét színeinek fektetése változtatása által előre tudni adta s eredeti színét csak annak elmultával nyerte vissza. Egy német tudós következő történetet beszél el róla: „1600. december 5-én szerzetremelő feleségemmel Stuttgart-ból Kalunába utaztam. Útközben bálnála tapasztaltam, hogy tőle ajándékba kapott gyűrűm pompás rubinja szép színét majdnem egészen elveszté s zavaros feketét nyert s ezt még akkor is megtartá, midőn hazajövet szekrénybe

zártam. Szerencsétlenséget sejttem és sejtélemet feleségemmel is közöltem. Néhány nap múlva feleségem veszedelmes betegségre esett, a mi halálával végződött. Az elzáró rubin csak halála után nyerte vissza eredeti tiszta bíborfénysét.”

A zafrán szintén ővszernek tartották a ragályos járványok ellen. Dioscorides azt állítja, hogy a zafrán vele egy dobozba zárt pókot legelt megotti. Solinus szerint pedig ez a kő érzékel bir a légvátozás iránt és szimpatikus összefüggésben áll az éggel; ha az felleges, fénye homályos és zavaros. A smaragd keleten még ma is nagy tiszteletben részesül. Azt hiszik róla, hogy a ki magával hordja, bátorságot ad neki s a betegségtől távol tartja tőle. A régi népek szemérsötöknek is tartották. Theophrastus idejében p. o. szokás volt smaragd gyűrűket viselni s ezt onét magyaránza, mert zöld színe a látóerej jótékonyan hat. A régi vésnökök is smaragdot szoktak magukkal hordani, hogy szemüket rajta megpihenessék, ha a fárasztó munkában megerőltettek.

Egy szóval, alig volt olyan kő, melynek egy vagy más gyógyerőt ne tulajdonítottak volna. Még ezzel mind nem érték be, fölrüházták a köveket erkölcsileg érzőörövel is. Így például a zafrán s smaragdot csak tiszta szívűek viselhették. A zafránról a buddha-vallás azt mondja, kiengesztel az Istennel, az imádság meghallgatását eredményezi s békességet szerez. A ki viseli, annak tiszta, sepielőten életet kell folytatnia. Azt is olvassuk, hogy Aragonia egy királyának gyűrűjében a smaragd megrepedt, midőn a király egy izben tisztátalan vágyainak nem bírta lenni.

A gyémántnak is tulajdonították ily erkölcsi hatást, mint a mely szelidíti a haragot, a há-

zastársak közt az egyetértést föntartja, s különösen pedig akkor helyreállítja, ha valami czüvelés megzavarta. Ezért a gyémánt a tartós szerelem jelképe, s erről már a középkor költőinek is volt tudomásuk. Egy középkori kalandorról pedig az van följegyezve, hogy aranygyűrűket szokott ajándékozni, mert ezek szerinte a szerelmet biztosították s hozzá még imádotjai szépségét is növelték.

Az achának tulajdonsága volt a rábeszélés s a fejedelmek kegyének megnyerése. De Angliában úgy látszik, nem állott ily jó hírben, mint arról lord Byron életrajzából meggyőződhetünk. Ő ugyanis egy barátjójától Santwellben egy achátot sajátított el, mivel ez talizán a szerelmet ellen; s ez — mondá a fiatal lord, még pedig nem ok nélkül, — épen az, mire legelőször van szükségem.

Turistákra nézve a jácint legnagyobb becsű volt, mert nemcsak az útát tette biztosá, hanem még a vendéglősöket is szolgálatkészségre hangolta hordozói irányában. Az opál is, legalább Lessing „Náthán”-ja szerint, ezen osztályba tartozott; nevezett drámában az opál volt ama híres kő, mely száz szóp szint játszott s ama titkos erővel bírt, hogy Isten és ember előtt kellemes tett. Mások azonban az opál szerencsétlen kőnek tartották. Így a francziák excelszárjáról, Eugéninéről azt írják, sohasem viselt opál-ékszertárgyakat, mert ezek szerencsétlenséget hoznak. Szintén ily rossz tulajdonságáról ismeretes az onyx is, mint a mely szomorúságot kelt s alvós közben borzalmis képzelmeket szül.

Szerencsétlenségű kövek közé tartoznak a zafrán, smaragd és a türkiz. A zafrán, szép zöld színe által az égrem emlékeztetve, kibékíti Istennel s az imádság meghallgatását eszközöli. A smaragd, — mit Indiában csak feje-

delmi vagy legalább nagyon előkelő személyek viselhetek — élesíti az értelem s emlekező tehetségét, előzi a búskomorságot s véd az ördög kísértései ellen. A türkiz kelet monadokörében előkelő szerepet játszik s különös jelentősége van a belőle metszett „dsami” serlegnek, mely a halhatatlanság általval volt tölve s külső oldalán az egész világ visszautkrözött. Tőle függött a persa birodalom szerencséje s az elenyészést, midőn a „dsami” elveszett. A türkizről még ma is sokféle monda jár szájról-szájra az araboknál. A gyémánttal együtt ezt is a győzelem kövének tartják. A türkiz, melyről jeles régésznök Ipolyi azt állítja, hogy a piros korállal együtt, a magyarok legkedvezőbb ékköve volt, mindjárt a jaspis után következett a nép kedveltyé közt. Ez a kő erősitette a látást, fölelelte a lelket, lecsöndíté az ellenségeskedést, kibékíté a perlekedő házasségeket, veszedelmek közeledtek megváltoztatta színét, s ha viselője elesett, maga ösztört. A franczia származású tudós Boetius igen részletesen leírja, egy nagy szerencsétlenségű türkiz-gyűrűjének bűveire által történt megszabadulását. Ősünk szerint az achát legyőzhetően tette a bajnokokat, győztyított sok betegséget s a vele ékesített gyűrű minden körülmény közt biztosítá a sikert viselőjének. A jaspis mint orrvérzést csillapító s megszüntető szer is szerepelt. Ha a szenvedő orra tövére nyomta s háromszor ismétlé e latin mondatot: „sanquis mane in te”, így az orrvérzésnek meg kellett szűnni.

A „Venezzei kalmár”-ban Shylok midőn megtudja, hogy Jessika majmot cserélt egy értékes gyűrűre, e szavakra fakad: „Hogytéged a dögvész!... Türkizem volt, Leótló kaptam még legénykoromban”. Az angol

szert a fél a Tiszánál, kibe e részben bizalmát helyezte biztosítva legyen — meghírsült; másrészt a biztosító fél más biztosító társulattal jogviszonyba lépni nem hajlandó s nem köteles: a felek a biztosítási díjrészeket további befizetésre jogosan hagyhatták fel a nélkül, hogy késedelembe estek volna. Sőt a szerződés felbontásának, ha csak a felek közt más megállapodás létre nem jött, az a következménye, hogy a felbontó fél, felének a tőle nyert értéket, ugyanannak a szerződési viszonyból folyt minden költségeiket, sőt netán szenvedett kárát is megtéríteni tartozik. Azon további kifogás pedig, hogy a feleknek első sorban a szerződés érvénytelenségére, illetőleg teljesítésére tartoztak volna perelni, egészen aaptalan, mivel egyrészt a Tisza csőbbe jutása folytán a szerződés érvénytelenségére irányuló külön per feleslegessé vált, másrészt a félnek határozatlan választási joga van arra nézve, vajjon a késedelmes felet, a szerződés teljesítésére bíróság zoríttassa-e vagy pedig a szerződéstől maga is álljon.

Mindezekből világosan kitűnik, hogy a Tiszánál biztosítva volt felek, csak törvényellenesen kötelezhetők az „Osztrák Phönix” által, díjjátviteli kifizetésére. A feleket tehát saját érdeklődésük figyelemzetjük, hogy bepereltetésük esetében, képviseltessék magukat az illető bíróságnál, vagy ha bármily késedelmi folytán az összeg kifizetésére kényserítettének, pereljék be viszont ők az „Osztrák Phönix” biztosító társaságot illetékelenül fizetett díjak ezimé. „M. K. L.”

Általános ipartestület Kecskeméten.

A „Kecskeméti általános ipartársulat” és a „Kecskeméti iparegyesület” által, az 1884. XVII. törv. czikk 122. § értelmében egy általános ipartestület megalakítására irányuló előmunkálatok megtételére kiküldött, és az augusztus 15 én megtartott nagygyűlés által a szervezés további teendőivel is bíruházott bizottság elnöksége eddigi működésének eredményéről tájékoztatni ahajtván, t. iparos társainak örvéndetésen értesíteti, miszerint f. évi szept. 17-én megtartott ülésein a kibocsájtott és már aláírt bárczákat összegezván, az eredményt konstátálta, hogy 795 képesítéshez kötött mesterséggel foglalkozó iparos közül már 630 aláírt, tehát a törvény által megkivánt kétharmadát az összes iparosoknak már épen 100-al haladja fölül.

Az aláírt bárczákat legközelebb be fogjuk mutatni az iparhatóságának és bizton reméljük, hogy mikorra a törvény életbe lép, Kecskeméten az általános ipartestület is megalakul.

Kecskemét, 1884. szeptember 17.
A szerveződé központi bizottság megbízásából
Bárd János, Végli József, biz. elnök, biz. elnök.
Somogyi János, jegyző.

IRODALOM.

Az „Ország-Világ” XVIII-dik füzeté a következő tartalommal jelent meg: Beöthy László. (Arczképel.) Baláz Sándortól. — Világos. Koltmenny. Fejes Istvánól. — A havasok királyja. Történeti regény. P. Szathmáry Károlytól. — Cseveges. Szűcs Istvánnak ajánlja Vay Dániel. — Egy kínai íróné. (Képpel.) Dr. Turnovsky Mártól. — Csak egy kicsit osto. Rajz. Halina Sándortól. — Van-yan-tsang vas-rája. Kínai

költmenny. Fordította Palágyi Lajos. — A Fidis szigetek lakói. (3 képpel.) — Ciribolya. Rege. Baumbach Rudolftól. — Az abyssiniák Londonban. (6 képpel.) — A hét története. Adorján Sándortól. — A kuli hazatérte. (Képpel.) — A sz. pétervári-gacsinnal vonal örözi. (2 képpel.) — Királylátogatás. (2 arczképpel.) — Stefan Kisp. Genre-kép a katona életéből. Koltmenny. Szabó Endrétől. — Debreczeni társzat. Gróf Vay Dánieltől. — Vallomás. Irta Guy de Maupassant. — A csapadár szellő bűnhődése. Barabás Benedektol. — Így születik a nép! Koltmenny. Pongrácz Bélától. — A megbüntetett korcsáros. Emlékezők a francia-német háborúra. Irta Bren tau Frigyes. — Bécsi specialitások. Kaposi Bélától. — Villamosság és napsugár. Zprhtól. — Zergevadászat a fogarasi havasokon. Egyeseg Gézátol. — A király Aradon. — Tanács. (Egy kacérkán.) Kadocsa Elektől. — A francia-kínai háború. (3 képpel.) — Az esküvő előtt. (Képpel.) — A kormányzóható léghajó. (Képpel.) — Irodalom. — Színház. — Művészet. — Kegyelet. — Jog és rend. — Találmányok. — Divat. — Utazás. — Építkezés. — Tréfa. — Kiállítás. — Hölgyek naplója. — Nyomda és könyveszet. — Gyászvart. — Különfélék. — Sakk hírek. — Sakk. — Rejtvények. — Naptár. — Hirdetések. — Az „Ország-Világ” előfizetési ára: Negyed-évre 2 ft 50 kr., félévre 5 ft, egész évre 10 ft. Egy füzet ára 40 kr. Egyes szám ára 20 kr. Előfizetni legelőszérűben posta-utalvánnyal az „Ország-Világ” kiadóhivatalban, Budapest, gránatos-útcza 6-ik szám alatt lehet.

A magyar népdalok legnagyobb gyűjtéménye! A „Magyar Dal-Album” című gytemény magyar népdalgyűjtémény V. kötetéből most jelent meg a 9. füzet a 961—980. számú, következő dallamokkal: 1. Sallagos paripán vágat a betyár. 2. Sárga csizmám Miska. 3. Sipol a szél, hideg őszi este van. 4. Sikolt a harcsi síp. 5. Sirtam én már eleget. 6. Sobri Józsi a csárdában. 7. Sorba legény. . . 8. Sőtét felhő borítja be az eget. 9. Szatmár város, nem láták már. 10. Száll a felhő magasán. 11. Száraz kukoricaszár. 12. Szebb a szöke, mint a barna. 13. Szerlem, szerlem. 14. Szeretem én a kis babákat. 15. Szeretem én magát nagyon. 16. Szeretek, szeretek, galambom. 17. Szénaboglya, de széles. 18. Szép sem vagyok, mégis szerem. Szivem adta, lelke adta. 20. Szöke vize a Tiszának. A teljes gyűjtémény, vagyis a zongorára alkalmazható 1000 magyar népdal ára együtvéve 7 ft 80 kr. A f. évi ötödik évfolyam, vagyis a 801—1000-ik számú dallamok előfizetési ára bérmentes zétküliséssel: 1 ft 80 kr. A „Magyar Dal-Album” V. kötetének szövegkönyve „Magyar Daltár” V-dik kötet cím alatt jelenik meg; előfizetési ára 80 kr. A „Magyar Daltár” öt köteté mintegy 2000 dalszöveggel 4 ft. Előfizetési posta-utalvánnyal a „Magyar Dal-Album” kiadóhivatalhoz Győrbe intézendők.

A Csalládi Lapok 50-ik száma a következő tartalommal jelent meg: Köt. sziv története; ebélszék; irta Kunhogy Miklós. (Folyt. köv.) — Emlékszék-e? . . . Koltmenny. irta Antal János. — Női busszi; ebélszék az orosz udvari életből, Sa-cher-Masoch után írta Szilám. (Vége.) — Dráma a tengeren. — Kirándulás a dobsinai jégbarlanghoz, írta Senger János. — Heti tárcza. A m. kir. operaház személyzete; írta Basiló. — Egy hajszál; rajz Szöllős D.-tol. — A lányka vallomása; Reinik K. után némethől fordította Don César. — Képmagyarázat. — Mindenféle. — Képek: Indiánoktól megtámadva. — Tengerparton. — A villámfény. — Melléklet: A „San Sebastian” című regény 145—160 oldal. — Ezen számhoz van melléelve a „Nővilág” szeptember havi száma. — A borítékon: Heti naptár. — Sakk-talány. — Számrejtvény. — Talányok megfejtése. — Megfejtő névsora. — Kérdések. — Feleletek. — A kis lutri húzásai. — Hirdetések.

drágakő a b-e-ről akarunk pár szóval megemlékezni. E pezsgő véru, és találicsony szellemű nép még drágakövek által is óhajtván beszélni, egyes ékszerreke, kivált gyűrűkre, a drágaköveket oly sorrendben foglalja össze, hogy azok nevük kezdőbetűivel bizonyos nevet vagy fogalmat fejezzen ki. Ha például e köveket: vezuvian, amethyst, lapis-lazuli, epidot, rubin, idit, aeah találunk egy karcpeczenben összefoglalva, úgy a „Valéria” név volna róla leolvasható.

Az is babonás hitnek köszönhető, hogy a megölt Napoleon herczegnek arany nyakláncza és a medaillon megtaláltattak. A zuluk bűbájossai ugyanis szintén amuletteket hordanak nyakukon s ezeket nem szabad be nem avatottaknak érteni.

Annak bizonyosságául, hogy a drágakő és aranyművekek, a kövek megválasztása és összefoglalásánál nemcsak a szinek összhangzatát vették figyelembe, hanem hasznát iparkodtak venni kö-tudományuk, titokteljes, jelképes nyelvzetének is, csak egy példával kívánunk szolgálni. Albert herczeg 1544-ben Nürnbergben egy medaillont csináltatott. Fő-lül korona volt rajta, melyet két aranyba fehéren zománcozott oroszán tartott, a korona alatt nagy rubin-szív állt s ez alatt ismét az A betű nagyobbrészét gyémánttal kirakva. A korona fölött három gyémánt-lilium emelkedett s hozzá még az egészeket keleti gyöngyök ékesíték. Műve érdekében a készítő így írt a herczeghez: „Küldöm az A betűt s reményem, tetszésre talál. Ámbár tisztán gyémántból is csinálhattam volna, ha nem kell ügyelem a szinek jelentőségére.” „O. V.”

UJDONSÁGOK.

— **Miniszteri látogatás.** F. hó 18-án városunknak rövid időre magas vendége volt. Ez napon érkezett körünkbe gróf Széchenyi Pál földművelés-, ipar- és kereskedelmügyi miniszter ő nagyméltósága Miklós Gyula kormánybiztos úrral. Megérkezése után rögtön az országos minta szőlőtelepre hajtatott ki, hol Koricsánysky János igazgató bebotán megmagyarázván mindent, a miniszter teljes öbömét és meglegedését fejezte ki a tisztaság, rend s a rövid idő alatt elért siker fölött. Ez után ő nagyméltósága a gazd. iskola földjét és berendezését tekintette meg. D. u. 1/2 órákor pedig 100 teritékű diszebedt tartatott a Casinó termeiben, hol számos felköszöntés mondatot. Délután 4 órákor ő nagyméltósága tovább utazott.

— **Közügyes.** A város törvényhatósági bizottsága f. hó 19-én rendkívüli közgyűlést tartott a kaszárnya-építés és a kataszter tárgyában.

— **Estély.** A dalárda által pártoló tagjai tiszteletre f. hó 13-án a Proféta termében rendezett dalestély teljes részvételéggel mellett tartott meg. A tisztikar, választmány s a pártoló tagok nagyon kevésé méltányolják a dalárda buzgóságát. S midőn különösen a pártoló tagok tiszteletre rendezték az estélyt, a 300 pártoló tiszten kívül még 10 se akadt, a ki elment volna a haladást konstátálni; pedig az előadott darabok egytől-egyig a leg-szebb, legracseszabó előadásban, mindvégig lekötötték a kis hallgatóságot. Ugyan meddig tart ez a közöny? Mint halljuk, a jövő hónapban ismét rendez a dalárda egy estélyt, hiszük hogy a közönség akkor kiközösöri ezt a csorbát.

— **Fenyegetés.** Egyik jóhírű intézet tanára a kezdő iskolái év elején a következő levelet kapta: „Tiszelt tanár úr! Ön a zsidó-gyűlöletet a gyermekeinken mutatja, azok pirulnak tanulás helyett az ön iskolájában, mi pedig trüünk és szenvedünk — ez idáig tényleg így volt — most pedig az első napon előadásban az állította, hogy a zsidó gramm számára méri a szemet stb. legyen ez elég figyelmeztetésül és ne várja be a zsidók nagy panaszát, mert rossz következése lesz. Egy zsidó, ki a tanárt önben nagyra becsüli”. Kár ez a nagyon érzékenykedés, másrészt az ilyesmikkel a zsidó kérdést épen nem oldjuk meg. Több tapintatoságot!

— **Gyilkosság.** F. hó 12-én Mocsai József újfalu lakos, a Körösi uton meglőve, hal-dokolva találták. Nevezett, egy pár malaczt a körösi vásáron eladván, 2 megmaradt sertésével útból hazafelé, midőn gyilkos gölyő terítette le s foztattá meg 30 ft. pénz-zétől és tajtáptjától. Még élve szállítottat Alparra, de mielőtt bármit is a gyilkos útbavezetésére elmondhatott volna, meghalt. Pár nappal ezen szerencsétlenség után a tajtáptját Köröszön Szörös Vay Ferencz szájában megismerték, minek folytán elfogattot, hol mindent töredelmesen bevallván, átadatott a kir. ügyész-ségnek.

— **Dühöngő cseléd.** E hó elején történt még, hogy a szorgos munka idejében Fr. K. J.-né asszony kocsisait Szűcs József és Csorba Ferencz elátva élelemmel a tanya-ra küldtöte ki; ezek azonban a közeli korszamba mentek s a gazdasszony hívására Csorba Ferencz tért csak vissza. Midőn a kocsiak már a tanya-ra voltak indulandók, érkezett nagy lármával Szűcs József azon bosszú szédékkal, hogy gazdasszonyát megöl s utána a gazdát. Csorba Ferencz ott ebben megakadályozni akarván, a két kocsiak közt dúlakodás támadt, mely közben Szűcs József Csorbát földhöz vágta, s fejét lábai közé véve, bicskát rántott s ép midőn már a szerencsétlen Csorba nyakát el akarta vágni, érkezett egy segítség, mely Csorba Ferenczről a dühöngőt lerántotta, az ekkor Fr. K. J.-né ellen tört s már öt megbieskázva, midőn nevezett nő fia haza-érkezvén, a dühöngőt ártalmatlanná tették s rendörök közébejöttével öt beakisérték.

— **Tolvajlás.** F. hó 18-ára virradóra Lőrincz István alsó-csodőri tanítótól eddig ismeretlen tettesek 5 darab juhot tolvajoltak el. A kár 40 fra rág.

— **Meghaltak** f. hó 10-ikétől 18-ikáig. 10-én: Tóth Gábor leánya Rozália, 7 éves, sorvadás; Mák József leánya Mária, 4 1/2 éves, agykeröb. 11: Cs. Szabó László fia László, 14 éves, bélhurut; Hankovszky Imre fia József—Géza, 2 hónapos, gúres. 12-én: Szék Pál leánya Gizella, 8 1/2 éves, ronceol toroklob; Polyák Klára Gyöngyösi Istvánné, 30 éves, gümökör. 13: Varga Erzsébet Dereks Andrásné, 64 éves, szélhűdés; Szentgyóli Mária férjnélküli menyecske, 30 éves, méh-rák. 14: Igács József leánya Rozália, 1 hetes, sárgaság; Polgár István fia Imre, 6 hónapos, sorvadás; Kormos János leánya Rozália, 10 hónapos, sárgaság; Prisztács József leánya Mária, 3 hónapos, bélhurut; Csépa Ágnes törvénytelen halvaszületett leánya. 15: Zimay Károly leánya Emília, 12 órák, idétlenség. 16: Bali István leánya Mária, 1 hetes, idétlenség; Géro Erzsébet törvénytelen fia László, 6 napos, idétlenség; Kara Sándor fia Sándor, 5 napos, idétlenség. 17: Szécsáni Rozália törvénytelen leánya Rozália, 6 hetes, sorvadás;

H. Kiss Erzsébet Szabó Pálné, 42 éves, méh-rák. 18: Karaszia Mihály fia Mihály, 2 hónapos.

KÜLÖNFÉLEK.

— **A magyar népviseletek és a trónörökös.** Az országos kiállítás házi ipari csoportjában a hazai népviseletek tudvalegőleg cethü bábukon és csoportokon fogják bemutatni. E csoportok az egész országban gyűjtött fényképeszeti felvételek után készülnek. A házi ipari megbízottak már eddig is rendkívüli sok érdekes képet küldöttek be dr. Herich Károly házi ipari csoport biztoshoz, aki most azaz az eszmélve foglalkozik, hogy hazánk népviseletét meggyék, zónák és nemzetiségek szerint, az eddigi felvételeknek sokkal hibebben feltüntetők képeken javát ki-álvassa és azokat egy díszes albumba gyűjtve, átnyujtva Rudolf trónörökösnek, ki, mint az „Ausztria és Magyarország képeiben és irásban” című irodalmi vállalat fővédője, a magyar népviseletek iránt is kiváló érdeklődést tanait.

— **Ismét egy új kormányozható léghajó.** Stuttgarból írják e hó 11-ikéről: Az iparszernekben jelenleg Koch Gusztáv nevű stuttgarti lakos kiállította a kormányozható léghajójának általa feltalált és szerkesztett mintáját, mely a müncheni kristálypalotában már több ízben megvizsgáltatott. Hoch is el-tért a léghajók eddigi alakjától Az ő léghajója 15 méter hosszú s 140 köbméter tartalommal bír. Hengerakkal bír, egyik vége azonban hegyben végződik hogy a levegő ellenállást könnyebben legyőzhesse. Három-szögletű vitorla van a léghajó hátulján s ez képezi a kormányt. A hajón, mely a hengerhez van erősítve, egy kitélő gázmotor van. Az egész szerkezet 50 font horderevű és a kormányvitorla segítségével lehet jobbra-balra irányítani. A tegnapi kísérlet azért nem sikerült valami különösen, mert a fű a ki a hajóban ült, nem volt eléggé begyakorolva. A mai kísérlet azonban már jobban sikerült s a léghajó a nagyterem egyik részéről a másik felé megfartozott irányban tette meg az útát. A mozgásokat azonban igen lassan teszi a gép, de nem valószínű, hogy nagyobb alakban vitetvén ki, erejét is növelni lehet.

— **A krápina-teplici postames-tert.** Glaser Márton, ki e hó 2-án 31,000 frttal megszökött, f. hó 16-án este Linz közelében elfogták. Elfogatása ügyében Linzből a következők jelentik: Arendörög Gráczból azt a távirati értesítést kapta, hogy Glaser Linz közelében valami jóságot vásárolt. Csakhamar kiderült, hogy egy Mikush János nevű egyén Leondingban egy hóval elszótt vásárolt egy kis birtokot. Kitént, hogy ez a Mikush azonos Glaserrel. Elfogatásukon mindent bevallott. — Az árúhat, parókát stb. még Krápina-Tepliczen beszerezte, hol a legfontosabb előkészületeket tette a szökésre. A jóságot két nappal szökése után vette 30,000 frt, melyből eddig összesen 13,000 frtot fizetett le. Azt hiszik, hogy 17,000 frtnyi készpénz elrejtett. Elfogatására az vezetett, hogy Glaser — Mikush névvel — postautalvánnyon előfizetett a Gratzter Tagespostra. De a lap adminisztrátora felismerte írást, mert Glaser, midőn még Kr.-Tepliczen volt, gyakran küldött előfizetéseket Gr. Tagespostra. Az adminisztrátor feljelentette a dolgot s a Arendörög rögtön megtette a kellő intézkedéseket.

Piaczi árjegyzék.

Tiszta búza métermázsánként . . .	7.30 krtól 7.80 krig.
Kétszer	6.30 . 6.50
Rozs	6.10 . 6.30
Arpa	6.20 . 6.40
Zab	5.80 . 6.00
Tengeri	6.80 . 6.80
Bánáti tengeri	— . . . —
Köles	6.30 . 6.60
Krumpli	1.60 . 1.80
Széna	2.10 . 2.20
Szalma	1.— . 1.10

Felelős szerkesztő: BOÓDOR SANDOR.

Uralkodó epidemiáknál legmelegebben ajánlható egészségi ital.

MATTONI-FÉE
GLESSHÜBLER
legjobb asztali- és üdítő ital, kitűnő hatásúknak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurtnál.
Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

HIRDETÉSEK.

!!SÜRGÖNY!!

Látható a vásártéren az I-ső Panorámában

Krisztus a Kálvárián

Munkácsy M.

a nagy magyar művész 2-ik világhírű remek műve, hűen másolva.

A n. é. közönség becses látogatását kéri

Pollák Lajos.

178 (1-1)

!Messelátó!

Touristák, hegyi lakók, gazdák stb. számára.

3-4 órányi távra tisztán s eredetien mutat.

Ezen újon felállt **messelátó** 2 optikai üveglencséből áll, melyek bármely sétatárra stb. egyszerűen megérthető, és sokkal nagyobb látással bírnak, mint bármely távcső, s ez okból általános természetben és elismerésben részesült különösen kirándulóknál.

Messelátó zsebben hordozható tokban	1 frt 25 kr.
finomabb 1.75, legfinomabb nagyobb lencsével	2 " 50 "
Baroscop, biztos és megbízható időmúató	2 " 75 "
finomabb felszereléssel	1 " 75 "

Pioscop, új kiválósgos tejszűrő a tej minőségének megvizsgálására

Kis zseb-nagyítóüvegek, kitűnő hatásúak 45 és 75 kr.

N. B. Használati utasítás minden tárgyhoz díjlanul mellékeltek

Megrendelések utánvét mellett. Egyedül kaphatók:

Klingl & Baumann cégnél Bécsben,

I. Tegethoffstrasse Nr. 5.

Uj illusztrált arjegyek 1884. évről 20 krosz bélyeg beküldése mellett bermenve küldetik. 149 (6-6)

Arverési hirdetmény.

A reform egyháztanács részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint az egyház tulajdonát képező budai-útezi ügyvezetett régi kántor-lakás épületében özv. Erdélyi Ferencz névű asszony könyvkötő-üzlete mellett jövő Mindszentek napjától számított 3 évre a következő helyiségek lesznek bérebeadandók, u. m.:

- 3 újonnan átalakított bolthelyiség,
- 2 udvari lakás, melyeknek mindenike 2 szobát, egy konyhát és éléskamrát tartalmaz, sőt a källós lakás alatt igen jó pincze is van.

Az arverés határidejéül a folyó hó 24-ik napjának délelőtti 9 órája az egyháztanács termében tüzetett ki.

Az arverési föltételek az egyháznál bármikor megtekinthetők.

Zárt ajánlatok is elfogadtnak, de csak olyanok, a melyek a föltételekben megállapított bánátpénzzel ellátva lesznek.

A szóbeli arverésre is csak azok boesajtnak, a kik a bánátpénzt letenni képesek.

Kecskemét, 1884. szeptember 15.

179 (1-1) Mádi János, főgondnok.

Lakás-kiadás.

A III. tizedben, Budai-nagy-útea 37. sz. alatti **Sárközy-féle házban** egy útezi három szobás és egy udvari két szobás lakás, továbbá külön egy nagy

kettős pincze

november 1-re kiadó. Értekezni lehet aलोlirotal. — Jókabran levő **öntött vaskályhák kerestetnek megvételre** és egy **vas-takarékűzhely** is. Kinek ilyen van eladó: tudassa aलोlirotal.

Szabó Julianna

171 (2-2) (II. tized, Hosszú-útea, 269. sz.)

Arverési hirdetmény.

3717.

1884.

A kecskeméti kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Rothfeld Ignác s a kimondott csatlakozás folytán a kecskeméti örökös és tőkés alapító temetőnél egyesület, Löwy és Bauer cég, a kecskeméti központi takarékpénztár és K. Kis József végrehajthatók **Czirkos Szűcs Anna** özv. Juhász Ferencz névű végrehajtott sevecsé elleni 124 frt 30 kr., 262 frt 50 kr., 14 frt és 120 frt s 145 frt tőke és járuléka iránti végrehajthati ügyében Czirkos Szűcs Anna özv. Juhász Ferencz végrehajtható szövetkező ügy Czirkos Szűcs József, kiskori Czirkos Szűcs Rozália, Julianna, Szaholczai István s neje Biró Lidia, továbbá kiskori Juhász Eszter, Julianna, Magdolna és Viktória tulajdoni képező s adó alapján 2 ftra becsült az 1881. évi 60. t.-cz. 156. §-a a) pontja értelmében egészben elárverező s a kecskeméti 9491. sz. tjkben 655/c h.-r.-sz. a foglalt székfői dűlöbéli szüretelő hely, továbbá Czirkos Szűcs Anna Juhász Ferencz végrehajtható szövetkező s kiskori Juhász Eszter, Julianna, Magdolna és Viktória tulajdoni képező s adó alapján 172 ftra becsült s az idézett t.-czikk értelmében szintén egészben elárverező s a kecskeméti 9494. sz. tjkben 655/g hrsz. alatt foglalt székfői szőlő, végre az ugyanazon tulajdoni képező s adó alapján 164 ftra becsült, az idézett t.-czikk értelmében szintén egészben elárverező s a kecskeméti 9496. számú tjkben 655/h hrsz. alatt foglalt székfői szőlő az 1884. évi **október hó 2-ik napján** d. e. 9 órákig mint egyetlen határidőben a kir. törvényszék telekkönyvi ügyében megtartandó nyilvános árverésen, az egyidejűleg megállapított s a hivatalos órák alatt e tki hatóságul, valamint Kecskemét város polgármesteri hivatalában megtekinthető föltételek mellett a kikiáltási áron alul is eladatik fog.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási árul szolgáló becár 10%-át készpénzben, vagy ovađokésség írásbeli papírral a kikiáltott kezehez bánátpénzzel előre letenni. Kelt a kecskeméti kir. törvényszék 1884. évi június hó 9-ik napján tartott tki üléséből.

Szapannos Sándor, Kiss Ferencz, tanácsjegyző. 175 (1-1) kir. törvénzi h. elnök.

Arverési hirdetmény.

474.

1884.

Ahírott kiküldött bírósági végrehajtható ezennel közre teszi, hogy a kecskeméti kir. járásbírósnak 1884. évi 4662. számú végzésével Darányi Ferencz és Klein Gyula ügyvédek által képviselt **Óthót István és Nagy Sándor** peresfeleknek 472 frt 50 kr-ra becsült.

75,000 szindel

a kecskeméti vasúti indólás udvarán leendő megtartására határidőül d. e. 9 órája tüzetett ki, a legtöbb ígérőnek közpénzfeltevéssel, szűkség esetén becsárar alul is el fog adatik.

Felhívotnak mindezek, kik az elárverező indólások vételárából a végrehajtható követelést megoldozni kielégítetetés tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korában eszközölletett volna, és az a végrehajthati jogkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi jellegűesüket az árverés megkezdéséig ahírott kiküldöttök vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő s hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Kecskeméten, 1884 évi szeptember hó 16-ik napján.

Borosy Mihály, kir. bír. végrehajtható.

176 (1-1)

A gazdasági osztály.

Házeladás.

V. tized Zöldkert-útea 72-73. sz. alatt levő

háza,

melyben van 3 egymásba nyíló padlót szoba, előszoba, éléskamra, konyha és hozzá tartozó több belsőhelyiség, szabadkétből örökösökkel eladandó, esetleg bérebeadandó.

A venni szándékozók csak vasárnapi napon értekezhetnek

Schveiger Ilés tulajdonossal.

170 (3-2)

Hirdetmény.

10,463.

1884.

A városi szegények élemezésének határideje a f. évi október hó 31-én lejárván, annak ugyancsak folyó évi november hó 1-ső napjától 1885. évi október hó 31-ik napjáig bezárólag — egy évre — újból leendő haszonbérbeadás a 10,463/1884. sz. tanácsvégzéssel megrendeltetett, s az árletés megtartására folyó évi **szeptember hó 26-ik napján** reggeli 9 órája a gazdasági hivatalba kitévetett, mely határidőre vállalkozni akarók 150 frt bánátpénzzel megjelenésre azzal hivatnak fel, hogy a megállapított éntrend, és árletési föltételek ugyanott a hivatalos órákban addig is megtekinthetők, és hogy a kitézött határidőig kellő bánátpénzzel ellátott zárt ajánlatok is elfogadtnak.

Kecskemét, 1884. szept. 12.

A gazdasági osztály.

174 (2-2)

Arverési hirdetmény.

3717.

1884.

A kecskeméti kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Rothfeld Ignác s a kimondott csatlakozás folytán a kecskeméti örökös és tőkés alapító temetőnél egyesület, Löwy és Bauer cég, a kecskeméti központi takarékpénztár és K. Kis József végrehajthatók **Czirkos Szűcs Anna** özv. Juhász Ferencz névű végrehajtott sevecsé elleni 124 frt 30 kr., 262 frt 50 kr., 14 frt és 120 frt s 145 frt tőke és járuléka iránti végrehajthati ügyében Czirkos Szűcs Anna özv. Juhász Ferencz végrehajtható szövetkező ügy Czirkos Szűcs József, kiskori Czirkos Szűcs Rozália, Julianna, Szaholczai István s neje Biró Lidia, továbbá kiskori Juhász Eszter, Julianna, Magdolna és Viktória tulajdoni képező s adó alapján 172 ftra becsült s az idézett t.-czikk értelmében szintén egészben elárverező s a kecskeméti 9494. sz. tjkben 655/g hrsz. alatt foglalt székfői szőlő, végre az ugyanazon tulajdoni képező s adó alapján 164 ftra becsült, az idézett t.-czikk értelmében szintén egészben elárverező s a kecskeméti 9496. számú tjkben 655/h hrsz. alatt foglalt székfői szőlő az 1884. évi **október hó 2-ik napján** d. e. 9 órákig mint egyetlen határidőben a kir. törvényszék telekkönyvi ügyében megtartandó nyilvános árverésen, az egyidejűleg megállapított s a hivatalos órák alatt e tki hatóságul, valamint Kecskemét város polgármesteri hivatalában megtekinthető föltételek mellett a kikiáltási áron alul is eladatik fog.

növényi fogpor

elhárítja a fogkövet, fentartja és vakító fehérré teszi a fog mázát, s a szájjában igen kellemes illatot hagy hátra.

Orvosi vélemény.

Az anatherin szárvíz Popp J. G. cs. kir. udvari fogorvosától Bécs L. Bognergasse Nr. 2. főutközonyan hat a szájtüreg nyákhártyáira, erősíti a foglús véredényeit, biztosan csillapítja a fogfájást, a fogak, a foglús és a szájtüreg valamennyi betegségeinél a legjobb s a legbiztosabb eredményre alkalmazható mint szinte a

A dr. Popp J. G. -féle Anatherin-szárvíz és Növényi fogpor

elhárítja a fogkövet, fentartja és vakító fehérré teszi a fog mázát, s a szájjában igen kellemes illatot hagy hátra.

Dr. Fischl József,

orvosudor, a sebezést mestere és szomorvos.

Kapható: Kecskeméten Molnár János, Katona Zsigmond és Machleit Alajos, Nagy-Körösön Tarkay K. és Medveoczky S., Szolnokon Boár G. és Horváthy I., Pélygházán özv. Hoffer A., Szentesen Dósa B. és Várady L., Majsán Tariai P., Czepléden Persay A., Kis-Körösön Gubás K., Szabadzálláson Martonovics P., Csongrádon özv. Meister E., Mező-Túrton özv. Somogyi G. gyógyszerterákiában.

Lakás-kiadás.

Nagy-körösi utcában, a Beretvás-féle vendéglő átellenében levő emeletes házban több szobából álló

emeleti lakás

f. évi november 1-től kezdve

bérebeadandó.

Bővebb értesítés szerezhető tulajdonos

Spitzer Mórnál.

(8-ik tized, trombita-útea, 8. sz.)

180 (3-1)

Alapítva 1847. Bécs és Budapest 1861.

Hoff János-féle malátakivonat egészségi sör 1 palack 60 kr.

Hoff János-féle malátakivonat koncentrált malátakivonat 1 palack 1 frt 12 kr., 1 palack 70 kr.

A Hoff János-féle malátakészítmények 400 körüli ház- és gyógyintézetben vannak bevezetve, honnan csaknem minden nap hozzatnak hivatalos gyógyjelentések a nyilvánosságára Európa legtöbb fejletlenebb udvari kitűntető okmányai.

minden világközben felállított 27,000 elírítási helyiségek, egy millió készítmény és gyógyjelentés minden rendű részéről fényes elismeréssel szolgáló kitűnő volta és gyógyhatóságáért.

Hoff János-féle malátakivonat melliczkorkák 60 kr., 30 kr., 15 kr. és 10 kr. **Hoff János-féle malátakivonat egészségi csokoládé** 40 kr., 30 kr., 15 kr. és 10 kr. Valódi csakis a két zász. **Növevényi szőlő** 1 frt kőben levő. **Hoff János-féle malátakivonat egészségi csokoládé** 40 kr., 30 kr., 15 kr. és 10 kr.

Napontai gyógyjelentései

az erőtlenek és fűdűlönek a mell- és tüdőbajok burított hántalmak, az emésztési és ideggyengeség, lesoványodás, vérszegység és élettelenség meggyógyítását illetőleg, a legürvendesebb biztosítók szolgálhatnak minden szenvedésnek s felkeltik azok reményét a mindenféle oly jónak bizonyult készítmények által való közeli gyógyulására néve.

HOFF JÁNOS úrnak

a malátakészítmények feltalálója- és készítőjének, cs. k. udvari szállítója Európa legtöbb fejletlenebb.

Bécs, Graben, Bräunerstrasse Nr. 8.

Tekintetes úr!

Kérek ismét 12 palack Hoff János-féle malátakivonat egészségi sör, 2 palack Hoff-féle koncentrált malátakivonat s 1 kiló Hoff János-féle malátakivonat egészségi csokoládé. Ezen készítmények, szomszédom Turák József úr házára, kinek ön ezeket megrendeltem, a legjobb hatást gyakorolják, s egyszersemind fogadja is ön érték mindkettőnek köszönetét.

Mely tisztelettel **FREUER KÁLMÁN.**

Kubino Torontál vármegyéje.

Az ön 16 palack malátakivonat egészségi söréből és 12 zacskó malátá melliczkorkából álló küldeménye család közm egyik mellbajában szenvedő tagjánál meglegő, kitűnő és örövendetes eredményt volt, elcsnyitva, miszerint a legmelyebb halára vagyok köszöve.

BOTOS PÁL, plébános és m. kir. tábori lelkész.

Orvosi gyógyjelentés.

Selmecz, (régébbi kelet).

Tekintetes úr! Az ön Hoff János-féle malátakészítmények kitűnőnek bizonyultak. Ennek örvény ismételve Muszka József úr úrszine alatt, Koburg hercegi tisztartó Szent-Ántalban, Selmecz mellett, (következik a megrendelés)

Tisztelettel **Dr. HÉZSAY JÁNOS** m. kir. bányai plébános, Selmeczen.

Főraktár:

Kecskeméten: Katona Zsigmond gyógyszerészud, Czepléden: Farkas Józsefud, Pélygházán: özv. Hoffer Ad. gyógyszerészud, Nagy-Körösön: Molnár Lászlóud, Pakson: Florián Jánosud, Szentesen: Podhrátszky Ferenczud. 177 (5-1)